

Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός για Φοιτητικές εστίες στον Δήμο Λεμεσού: Αρχιτεκτονική με κοινωνικό αποτύπωμα

Κάθε δημόσια παρέμβαση στον χώρο οφείλει να αντιμετωπίζεται ως μακροπρόθεσμη επένδυση στην ευημερία, όχι ως περιστασιακή τεχνική διευθέτηση

*Του Κωνσταντίνου Κωνσταντή

Η ολοκλήρωση του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού για το κτήριο εστιών του Δήμου Λεμεσού αποτελεί μια περιεκτική αλλά σαφή αποτύπωση του πώς η αρχιτεκτονική δημιουργία, όταν πλαισιώνεται από θεσμούς που προάγουν τη διαφάνεια, τη συμμετοχικότητα, την αξιοκρατία και την αριστεία, μπορεί να λειτουργήσει ως πράξη κοινωνικής προσφοράς και ως ουσιαστική έκφραση του δημόσιου συμφέροντος.

Είναι εξαιρετικής σημασίας το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος διαγωνισμός αφορά ένα έργο με έντονη κοινωνική διάσταση. Η προσιτή, αξιοπρεπή στέγαση φοιτητών και νέων ανθρώπων, οι ποιοτικοί κοινόχρηστοι χώροι, η ένταξη του συγκροτήματος στη γειτονιά και στο ευρύτερο αστικό περιβάλλον, αποτελούν κρίσιμες παραμέτρους μιας σύγχρονης πολιτικής για τη στέγη. Η απόφαση του Δήμου Λεμεσού να ακολουθήσει τον δρόμο του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού- επεκτείνοντας μάλιστα αυτή την πρακτική και σε άλλα έργα προσιτής κατοικίας που σχεδιάζει το επόμενο διάστημα- δείχνει τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνική πολιτική μπορεί να συνδεθεί ουσιαστικά με την αρχιτεκτονική ποιότητα.

Ο διαγωνισμός συγκέντρωσε 54 συμμετοχές αρχιτεκτονικών γραφείων. Πέρα από τον εντυπωσιακό αριθμό, αυτό αντιστοιχεί σε μια εξαιρετικά πλούσια «δεξαμενή» δημιουργικότητας που προσφέρεται αφιλοκεδώς στο κοινωνικό σύνολο. Πενήντα τέσσερις ομάδες αφιέρωσαν χρόνο, γνώση, δημιουργική σκέψη και ώρες εργασίας για να απαντήσουν σε ένα κοινό ζητούμενο: πώς μπορεί να διαμορφωθεί ένας χώρος στέγασης που να είναι λειτουργικός, ανθρώπινος, ενταγμένος στην πόλη και ταυτόχρονα φιλικός προς το περιβάλλον. Κάθε πρόταση αποτελεί μια ολοκληρωμένη αφήγηση για το πώς μπορεί να οργανωθεί ο χώρος και όλες μαζί συνθέτουν ένα σώμα ιδεών που εμπλουτίζει τον δημόσιο διάλογο και ενισχύει τη δυνατότητα τεκμηριωμένης επιλογής της βέλτιστης λύσης.

Η αρχιτεκτονική συνιστά πολύτιμο δημόσιο αγαθό και, ως τέτοιο, οφείλει να προσφέρεται με τους καλύτερους δυνατούς όρους στους πολίτες. Η αρχιτεκτονική δεν είναι αφηρημένη έννοια, είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο ζούμε: στα σχολεία, στις κατοικίες, στα νοσοκομεία, στους δημόσιους οργανισμούς, στα πάρκα και στις πλατείες. Ο αρχιτεκτονικός χώρος βιώνεται καθημερινά, χωρίς να έχουμε τη δυνατότητα «επιλογής», με έναν τρόπο (αν ίσως εξαιρέσουμε την κατοικία μας) μας επιβάλλεται και πηγάζει από τις επιλογές άλλων, της πολιτείας, των αρμόδιων αρχών, αυτών που χαράσσουν κι εφαρμόζουν την πολιτική για τα δημόσια έργα. Τα έργα που σχεδιάζονται σήμερα θα συνοδεύουν για δεκαετίες την καθημερινότητα και την ποιότητα ζωής των επόμενων γενεών. Γι' αυτό, κάθε δημόσια παρέμβαση στον χώρο οφείλει να αντιμετωπίζεται ως μακροπρόθεσμη επένδυση στην ευημερία, όχι ως περιστασιακή τεχνική διευθέτηση.

Οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί είναι το κατ' εξοχήν εργαλείο για να υπηρετηθεί αυτή η αντίληψη. Εξασφαλίζουν διαφάνεια, πολυφωνία, αξιοκρατική αξιολόγηση με σαφή κριτήρια. Δημιουργούν ένα πεδίο όπου η καινοτομία, η περιβαλλοντική ευαισθησία, η ποιότητα του δημόσιου χώρου και η λειτουργικότητα των κτηρίων κρίνονται συγκριτικά και τεκμηριωμένα. Ταυτόχρονα, αναδεικνύουν τον ρόλο του αρχιτέκτονα ως επιστήμονα και δημιουργού στη σύγχρονη κοινωνία: οι αρχιτέκτονες παρεμβαίνουν εδώ ως επιστήμονες και δημιουργοί που συνομιλούν με τις ανάγκες της πόλης, με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις, με τα αιτήματα της εποχής για βιωσιμότητα, ένταξη και ποιότητα. Πρόκειται για έναν θεσμό που ενισχύει την εμπιστοσύνη των πολιτών, αναδεικνύει νέες ομάδες, προσφέρει ευκαιρίες σε νέους επαγγελματίες και συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας κουλτούρας υψηλών προδιαγραφών στον σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος.

Ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για τις φοιτητικές εστίες στην πόλη της Λεμεσού επιβεβαιώνει στην πράξη την πάγια θέση του ΕΤΕΚ: είναι ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους με τους οποίους οι δημόσιοι πόροι μπορούν να μετασχηματίζονται σε ποιοτικό, ανθρώπινο και βιώσιμο χώρο ζωής προς όφελος όχι μόνο των σημερινών χρηστών, αλλά και των επόμενων γενεών. Το Επιμελητήριο παρεμβαίνει διαχρονικά υπέρ της θεσμοθέτησης και της συστηματικής εφαρμογής αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, τόσο για εμβληματικά έργα όσο και για παρεμβάσεις μικρότερης κλίμακας, όπως η κοινωνική και προσιτή κατοικία. Θετικά παραδείγματα του παρελθόντος- όπως οι διαγωνισμοί για τις κατοικίες του ΚΟΑΓ, που δυστυχώς εγκαταλείφθηκαν και αξίζει να επανέλθουν- και οι σύγχρονες ευρωπαϊκές πολιτικές για την αρχιτεκτονική και το δομημένο περιβάλλον συγκλίνουν σε έναν κοινό προσανατολισμό: η ποιότητα του χώρου δεν είναι δευτερεύον ζήτημα, αλλά προϋπόθεση για μια πιο συμπεριληπτική, ανθεκτική και ανθρώπινη πόλη.

*Πρόεδρος ΕΤΕΚ